

MEZŐGAZDASÁG

Budapest új feladatai

Irtai: Serényi Gusztáv

Képzelnék el egy óriási szivattyút, — egy gőzszivattyút — amelyet az államhatalom ereje tart üzemben. Ez a szivattyú — Budapest, amely magába szívja és feldolgozza a nemzet gazdasági energiáit, s ebből fokozott egyéni jólétet és városi kultúrát teremt. Amit az ország erejéből áthasonít, az nem mind az övé, mert a benne felhalmozódó erőkoncentráció egyrészt visszaadja az államnak. Körülbelül ez Budapest közgazdasági és nemzetgazdasági szerepe. Sokan, mikor az adóstatistikát nézik, felötlenek azon, hogy Budapest szolgáltatja a kincstári bevételeknek jelentékenyen nagyobb részét. Hajlandók ezt túladóztatásnak venni, pedig voltaképpen arról van szó, hogy két adószedője van az országnak: az egyik Budapest, amely nemzetgazdasági szempontból abszorbeálja a termelés és forgalom haszonfeleslegét; a másik a kincstár, amely a főváros közgazdasága által felszívott életnedvek egy részét leföldözi magának.

Budapestnek ez az adószedői hivatása a fővárosok fokozott gazdasági életrendszeréből ered. Ezen nem lehet változtatni s ha ez felmondaná a szolgálatot, megbomlana a nemzetgazdasági szerves munka és súlyos zavarba kerülne a kincstár. (Annál szembeűnőbb, hogy a főváros közgyűlése a két adószedő mellett életben akar tartani egy harmadikat is: a közüzemeket, amelyek egyfelől leversenyezik a dolgozó polgárságot, másfelől konkurenciát csinálnak magának az államnak a polgári munkából eredő haszon megdézsmálásával.)

Mindez közletről érdekli a mezőgazdaságot. Agrárország fővárosa az agrár gazdasági érdekek fókusa kell, hogy legyen. A főváros közgazdasági kohójában kell összegyűjteni a vidék termelési energiáit, azok érvényesítéséről gondoskodni, de nem azzal az egyoldalúsággal, hogy a főváros csak elvegyen a vidéktől, hanem úgy, hogy vissza is adjon neki. A főváros a legnagyobb fogyasztó, tehát a vidéki mezőgazdasági termelés legnagyobb vásárlója. Mindig jelentékeny tényezője volt Budapest az ország mezőgazdasági értékesítésének, de ma még több, mint eddig volt. Ma a fővárosban koncentrált egymillió fogyasztó sokkal többet jelent a mezőgazdaságnak, mint akármelyik exportpiacunk.

Budapest bizonyosan és feltétlenül felvesz az országtól például félmillió darab sertést, míg Csehszlovákia csak 29.000 darabra, Ausztria csak 100.000 darabra kötött velünk külkereskedelmi szerződést. Ugyanígy vagyunk a marhaértékesítéssel és bármely más élelmicikkel. Sajnos, ma már egyetlen fontos terményünk sincs, amiből a külföld többet venne át tőlünk, mint a belföld. A magyar mezőgazdaságnak tehát rendkívül fontos, hogy életképes, produkálni és fogyasztani tudó fővárosa legyen. Ha ez nem volna így, akkor Budapest teherterelvévé válna az országnak. S minthogy az ország nem tudna eltartani egy életképtelen Budapestet, megakadna a fővárosnak a kiegyezés óta tartó gyönyörű felfejlődése s egy-két évtized múlva már egy sokkal kisebb lakosságú és gazdasági jelentőségű Budapest állna ezen a helyen.

Budapest ma épúgy élethalálharcot vív léteért, mint maga az ország. Kelet-Európában nagy erővel indult meg az új fővárosok versenye, megnőtt Belgrád, Bukarest és Prága lakossága. E városfejlesztések mind igénybeveszik a dunai népek gazdasági erejét, ez az erő tehát megoszlik, többfelé forgácsolódik szét. Míg azelőtt 50 millió ember kultúráereje volt Bécs és Budapest naggyátételére koncentrálna, ma két nagyváros helyett öt nagyvárost és nagyváros-jelöltet kell ugyanakkor a gazdasági erőnek táplálnia és eltartania...

Ezért nézi az egész magyar mezőgazdaság feszült figyelemmel, hogy mi lesz Budapest sorsa? A kilátások nem kedvezőek, mert a kormány kényszerű államháztartási terveiben a tisztviselői fizetések és nyugdíjak redukciója is szerepel. Ez a redukció csökkenteni fogja Budapest jelentőségét a fogyasztásnál és a vásárlásnál, s miután a redukció a lakásbért is érinti, el lehetünk készülve rá, hogy sokezer család fogja elhagyni budapesti lakását, s megy ki a vidék olcsóbb lakásvizonyai közé.

A kilátások tehát kedvezőtlenek, s ebben a reménytelenséggé fokozott lehangoltságban hangzott el az a gondolat, amelyet dr. Ripka Ferenc volt főpolgármester hangoztatott a Fővárosi Kereskedők Egyesületének felolvasó ülésén, s később díszvacsoráján. Ripka fejtegetése két részből állott. Az idegenforgalomból eredő haszon fejlesztéséből, amiről kimutatta, hogy az ebből eredő nemzetgazdasági bevétel megszerzése 1 millió pengőbe került, amivel szemben — közel 30 milliót jövedelmezett! Ez a bevételünk csak 5 százalékkal hanyatlott, míg minden más külföldi vonatkozásban jövedelmeink 60-70 százalékkal estek vissza.

Ripka látja a főváros küzdelmét a megélhetéért és a világvárosi rang megtartásáért úgy akarja biztosítani, hogy Budapestet Kelet-Európa idegenforgalmi centrumává kívánja fejleszteni. A fővá-

ros szépsége és természeti adományai ezt lehetővé is teszik és ha 200.000 idegen helyett egymilliót lehetne itt vendégként ellátni, akkor az már több mint 100 millió pengővel növelné a nemzeti bevételeket és Budapest fogyasztóképeségét.

Idegenforgalmi politikánk eddig folyton a Nyugatra függesztette tekintetét és a Nyugatról várt vendégeket. Ripka szerint a Balkán-államok idegenforgalmát is újból Budapestre kellene koncentrálni és gondolata ezen a ponton teljesen közeljutott a mezőgazdasági érdekekhez. Ez a multban már így volt, de öntudatlan külpolitikánk és hibás vámpolitikánk elsorvasztotta. 50 évvel ezelőtt amikor Bismarck vámpolitikája még el nem rontotta a Balkánhoz való gazdasági és idegenforgalmunkat, vagyis, amikor még meg nem kezdődött Németország vámpolitikai elzárkózása állatkivitelünk előtt, hatalmas tényező volt a kőbányai és a ferencvárosi állatpiac, amely az egész Balkán állatértékesítését és kereskedelmét Budapestre vonzotta.

Amíg a nagy világpiacon rendelkezésünkre álltak, Budapestnek ez a kereskedelmi jellege gyönyörűen fejlődött az egész Dunamedence értékesítése szempontjából. Mikor azonban lezáródott a német piac, ezt a vámpolitikát kénytelenek voltunk a Balkánra továbbadni. Utána jött a világ-

háború és az összeomlás és ma Budapestnek az állatértékesítésben osztoznia kell a prágai, a bécsi és a miánói piacokkal. A magyar kereskedelem és a magyar gazda külön-külön kénytelen megvívni csatáit mindezen a piacokon, de ha Ripka gondolata valóra válna, akkor Budapest újból visszanyerné régi kereskedelmi jelentőségét. A tranzitó állatömegek újból idejönnének, s itt alakulna ki a Balkán egységes értékesítése. Itt volna a feldolgozó piac is és ezzel a magyar főváros új haszonhoz és új életforrásokhoz jutna hozzá. Ezen az alapon meg lehetne teremteni a »másfélmillió Budapestet« és el lehetne háritani a 600.000 lakosra összezsugorodó Budapest fenyegető rémképét.

A magyar mezőgazdasági szívdobogva várja, hogy mi lesz a folytatása a megindult idegenforgalmi akciónak s az azzal kapcsolatos gazdasági törekvéseknek. Ugyanez a feszült várakozás kell, hogy eltöltse ebben a kérdésben a román és a jugoszláv gazdatársadalmat is. Budapest naggyátétele az idegenforgalom és a nemzetközi kereskedelem révén, nemcsak azt jelenti, hogy a magyar termelés erősödő fogyasztópiacot kap idebenn, hanem az az új gazdasági rendszer, amelybe a dunai népek Budapest révén belekapcsolódnának; jelentené egyben Románia és Jugoszlávia gazdasági vagyonosodását és ezen alapuló állami, kulturális és városi életének megerősödését is. Ha Budapest megoldja jövőjének feladatait, azzal — a fenti koncepció keretében — élére kerül a Balkán boldogulásának is. Ez az út vezetne Kelet-Európa újjászervezéséhez, hetvenmillió duna menti embertömeg boldogulásához.